

عنوان مقاله:

تصویرسازی عرفانی با «تشبیه مرکب» در دیوان صفای اصفهانی

محل انتشار:

فصلنامه زبان و ادبیات فارسی، دوره 10، شماره 20 (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 30

نویسندگان:

مرضیه کاظمی زهرانی - ff

مهدی ملک ثابت - ff

یدالله جلالی پندری - ff

خلاصه مقاله:

عارفان در بیان تجارب و اندیشه های عرفانی خود محدودیت ها و تنگناهای فراوانی دارند که مهمترین آن عدم وجود الفاظ و عبارات مناسب، برای انعکاس احوال عرفانی است که غالباً جنبه ی شهودی دارد؛ الفاظی که بتواند مفاهیم موردنظر اهل معرفت را به شکلی درست به مخاطب منتقل نماید. استفاده از علوم بلاغی و به کارگیری صور زیبای ادبی همچون استعاره، تشبیه، کنایه و رمز، از شگردهای عارفان برای انتقال مباحث والای معرفتی است که در آثار منظوم و منثور عرفانی قابل مشاهده است. حکیم صفای اصفهانی یکی از شاعران عارف دوره ی قاجاریه و از معدود شاعران متاخر است که اصالت احساس در شعر او به شکلی بارز دیده می شود. رسوخ مباحث عرفانی در روح و جان شاعر، در زبان شعر وی نفوذ کرده و منجر به سرایش اشعار نغز عرفانی شده است. در این جستار با بررسی اصطلاحات عرفانی در دیوان حکیم صفا، به تحلیل زبان عرفانی وی به شکل ویژه تشبیه های مرکب در دیوان او پرداخته ایم. در این بررسی ترکیبات تشبیهی موجود در دیوان شاعر را به سه دسته: ۱) پرکاربرد در آثار متقدم؛ ۲) به کار رفته در آثار پیشینیان به صورت محدود؛ و ۳) ترکیبات تازه و بدیع که حاصل نوآوری شاعر است، تقسیم نموده ایم. همچنین با استفاده از روش آمار توصیفی، تلاش نموده ایم به میزان نوآوری و اصالت در ترکیبات تشبیهی موجود در دیوان این شاعر دست یابیم.

کلمات کلیدی:

صفای اصفهانی، زبان عرفانی، شعر عرفانی، اضافه ی تشبیهی، شعر دوره ی قاجار

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1810016>

